

AŞK-I MEMNU

-HALİD ZİYA UŐAKLİGİL-

Açıklama ve Notlar

Selçuk Karakılıç

YAYIN NU: 1549

EDEBÎ ESERLER: 806

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-968-1

www.otuken.com.tr

otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Ayşegül Büşra Paksoy

Kapak Tasarımı: GNG Tanıtım

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ.SAN.VE.TİC.A.Ş
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk. Güven İş
Merkezi No:6/13, Bağcılar / İstanbul
Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

HALİD ZİYA UŞAKLIGİL, 1865'te İstanbul'da doğdu. Uşşâ-kizâdeler diye bilinen ve bir kolu İzmir'e yerleşen aileye mensup Halid Ziya, halı tüccarı Halil Efendi ve Behiye Hanım'ın oğludur. Halid Ziya, ilk eğitimine Mercan'daki mahalle mektebinde başlamış ve sonra Fatih Askeri Rüştiyesi'ne kaydolmuştur. Ancak babası Halil Efendi, Uşak'tan İzmir'e taşınınca eğitimine İzmir Rüştiyesi'nde devam eden Halid Ziya, Fransızca öğrenmiş ve Fransız edebiyatıyla ilgilenmiştir. Fransız edebiyatından çeviriler de yapmaya başlayan Uşaklıgil, 1886'da çıkarmaya başladığı *Hizmet* gazetesıyla iyiden iyiye tanınmıştır. Özellikle Fransızcadan telif ve çeviri romanlarıyla İstanbul'da adını duyuran Halid Ziya, *Mekteb* ve *Servet-i Fünûn* dergilerinde yazmaya başlamış, aynı zamanda farklı devlet kurumlarında memur olarak çalışmıştır. Fakat asıl şöhretini *Mai ve Siyah*'ın Servet-i Fünûn'da yayımlanmasıyla elde eden Halid Ziya, sonraki yıllarda Edebiyat-ı Cedide'nin en önemli romancısı olmuştur. Memuriyet hayatı boyunca farklı kurumlarda çalışan *Mai ve Siyah*'ın yazarı bir ara Reji Komiserliği'nde çalışmış, ardından Dârülfünun'da Batı edebiyatı tarihi ve estetik dersleri vermiştir.

Sultan Reşad'ın Osmanlı tahtına çıkmasından sonra İttihat ve Terakki hükûmeti tarafından Mabeyn Başkâtibi olarak sarayda görevlendirilen Halid Ziya, politikaya girmiş ve 1911'de Âyân Meclisi üyesi olmuştur. Mabeyn Başkâtibi görevinden ayrıldıktan sonra hatıralarını *Saray ve Ötesi* isimli kitapta toplayan Halid Ziya, dönemin iktidar partisi İttihat ve Terakki'nin görevlendirmesiyle 1913'te Paris'e ve Bükreş'e, 1914'te ise tedavi için Almanya'ya gitmiştir. Yıllar sonra Yeşilköy'deki köşkünde inzivaya çekilen Halid Ziya, oğlu Halil Vedat'ın intiharından sonra *Bir Acı Hikâye* ismiyle bu trajik ölümü anlatmıştır. 27 Mart 1945'te İstanbul'da vefat eden Halid Ziya Uşaklıgil'in Türk edebiyatına bıraktığı seçkin eserlerden bazıları şunlardır:

Roman: *Sefile; Nemide; Bir Ölüünün Defteri; Ferdi ve Şürekâsı; Mai ve Siyah; Aşk-ı Memnu; Kırk Hayatlar; Nesl-i Ahir.* **Hikâye:** *Bir Muh-tıranın Son Yaprakları; Bir İzdivacın Tarih-i Muaşakası; Deli; Bu muydu; Heyhat; Bir Yazın Tarihi; Küçük Fıkralar; Solgun Demet; Bir Şi'r-i Haya; Sepette Bulunmuş; Bir Hikâye-i Sevda; Hepsinden Acı; Aşka Dair; Onu Beklerken; İhtiyar Dost; Kadın Peñçesi.* **Mensur Şiir:** *Mensur Şiir-ler; Mezardan Sesler.* **Hatıra:** *Kırk Yıl, Saray ve Ötesi, Bir Acı Hikâye.*

MAUN¹ sandalla müsademeyi² andıran bu tesadüflere artık o kadar alışmıştı ki bugün Kalender'den dönerken gene onun adeta çarparcasına yakından sıyırıp geçişini fark etmemiş göründüler. Beyaz sandalın şık, zarif süvarilerinde küçük bir telaş eseri, bir ufak haşyet³ sayhası⁴ bile uyandıramayarak geçen maun sandala -her iki tarafı görebilmek üzere biraz yan oturan- Peyker başını bile çevirmedi; arkasını sahile vererek Anadolu kıyısına dumanlarını serpen bir vapura dalmış gözleriyle Bihter'in beyaz örtüsünün içinde vakar ve endişe dolu çehresi tamamıyla kayıtsız kaldı; yalnız valideleri,⁵ sarıya boyanmış saçlarının altında gözlerinin manasına derin bir müphemlik⁶ veren geniş bir sürme çemberiyle çevrilmiş gözlerini çevirdi, ucunda gizli teşekkür manası titreyen bir serzeniş bakışıyla maun sandala büsbütün yabancı kalmadı.

---

* *Aşk-ı Memnu*'nun Latin harfli ilk baskısı 1939'da yapılmış ve yazarı tarafından sadeleştirilmiştir. Halid Ziya'nın vefatının ardından yapılan baskı tarihi ise 1945'tir. Bu iki nüsha dikkatle incelenmiş ve eser yayıma hazırlanmıştır.

¹ Sıcak bölgelerde yetişen büyük bir orman ağacı

² Uğraşma

³ Korku, titreme

⁴ Haykırma

⁵ Anne

⁶ Belirsizlik

Aralarında mesafe biraz uzanır uzanmaz bu üç kadının kayıtsız vakarına birden halel geldi. En evvel valide-kırk beş senenin henüz izalesine¹ muvaffak olamadığı bir şebab² vehmiyle³ mesirelerde⁴ etrafa dağılan tebessümleri kendi lehine isnat⁵ etmek itiyadını⁶ takip ederek dedi ki:

— Bu Adnan Bey de... Artık âdet oldu, mutlaka her çıkışta tesadüf edeceğiz; bugün Kalender'de yoktu değil mi Bihter?

Validesinin şikâyet şekli altında gizli bir memnuniyeti kâfi derecede saklayamayan sözlerini Bihter cevapsız bıraktı.

Peyker, validesine doğrudan doğruya cevap vermeyecek:

— Bugün çocukları da yanında değil, dedi. Ne güzel çocuklar değil mi anne? Hele oğlan! Yumuk yumuk gözle-riyle bir bakışı var ki...

Bihter eğilmeyerek, dudaklarının ucuyla sordu:

— Validelerini tanır mıydınız anne? Kız annesine çekmiş olmalı...

Firdevs Hanım, Bihter'in sualini⁷ anlamamışçasına donuk gözlerle bir saniye baktı, sonra başını çevirerek artık gözden kaybolan sandalı araştırdı; tekrar Bihter'e bakarak ve bu defa kendi zihninden cereyan eden efkâr⁸ silsilesini takip ederek:

— Ne tuhaf bir bakışı var, dedi. Israr eden bir bakış! Ne zaman gözlerim tesadüf etse...

¹ Giderme

² Gençlik

³ Kuruntu, zan

⁴ Gezinti yeri

⁵ Dayanmak

⁶ Alışkanlık

⁷ Soru

⁸ Düşünce, keder

Firdevs Hanım ikmal¹ etmeden evvel biraz tevakkuf etti². Galiba “bana” diyecekti fakat kızlarına karşı bu karcık bir lisan ihtiyatına³, tamamıyla sönmesi kabil⁴ olmayan bir annelik vakarıyla lüzum gördü ve “Buraya bakarken görüyorum” dedi.

Validelerinin bu küçük lisan ihtiyatı ikisinin de dikkat nazarından kaçamadı, Peyker’le Bihter manalica bakışarak gülümsediler, hatta Peyker bu gülümsemenin ifadesini açıklamaktan çekinmeyerek:

— Evet, gözlerini Bihter’den ayırmıyor, dedi.

Bu cümlelerin tesirini görmek için validelerine baktılar; o, cevap vermemek için uzaklara baktı.

Firdevs Hanım, Melih Bey takımının hususi şöhretinden en ziyade hissesi olan bir çehredir ki işte otuz seneden beri -on beş yaşından kırk beş yaşına kadar- bütün mesirelerin en maruf⁵ hayat temasından⁶ biridir. İstanbul’un seyranları⁷ takviminde ismi silinemeyen, hâlâ silinemeyecek görünen, hayatından her sene geçtikçe gençliğe daha ziyade asılan bu kadın, beyazlığını saklamak için sarıya boyadığı saçlarıyla, taravetinin⁸ izmihlalini⁹ örtmek için düzgünlere sıvadığı simasıyla kendisini o kadar aldatmış, henüz tazeliği vehminin içine öyle bir fikir dalaletiyle nefsini tevdi¹⁰ etmişti ki Peyker’le Bihter’in yaşlarını -birinin yirmi beş, ötekinin yirmi iki senesini- unutarak onları bü-

¹ Tamamlama

² Beklemek

³ Tedbirli davranmak

⁴ Mümkün

⁵ Bilinen

⁶ Sembol

⁷ Gezinti

⁸ Tazelik

⁹ Çökme, yok olma

¹⁰ Emanet etme

tün bu tebessümlerden, bu takiplerden hisse alamayacak kadar çocuk zannederdi.

Bu, iki kızla valide arasında ebedî bir cenk¹ ve istihza² zeminiydi ki tamamen vuzuh³ ve sarahat⁴ kesbedememekle⁵ beraber hemen her gün tekerrür eder⁶; Peyker'in manalı bir kelimesi, Bihter'in insafsız bir tebessümü güya bu iki genç vücudun gençlik muzafferiyetini⁷ hâlâ genç kalmak isteyen bu validenin harap ve fersude⁸ kırk beş senesine çarpardı.

O, böyle hain bir kelime, merhametsiz bir tebessüm kulaklarına müthiş bir istihza ıslığıyla kırk beş yaşını bağırırken dudaklarında acı bir irtisamla⁹ dalgın dalgın Peyker'le Bihter'e bakar, sonra ufak bir titreyişle gözlerini bu hakikatten ayırarak tekrar şebap vehminin iğfal¹⁰ hazzına avdet¹¹ ederdi.

Şimdi dört aydan beri müziç¹² bir fikir beynini tırmalıyordu: Peyker biraz sonra onu büyük valide edecekti. Buna vukuf hasıl¹³ ettikten sonra büyük validelik bir kâbus ağırlığıyla onu bunaltmaya başladı. Kendi kendisine güya bu fikri silkip atmak isteyerek, "Mümkün değil!" derdi.

Büyük valide!

---

¹ Mücadele

² Alay

³ Açık

⁴ Açıklık

⁵ Kazanmak

⁶ Tekrarlama

⁷ Yenmek

⁸ Eskimiş, yıpranmış

⁹ Resmi çıkmak

¹⁰ Yanıltma, aldatma

¹¹ Dönmek

¹² Bunaltıcı

¹³ Bilme, bilgi

Melih Bey takımının içinde kadınlar hatta zor valide olurken büyük valide olmak onun için bir zül¹, bir ayıp hükmündeydi. Şimdiden buna bir çare düşünüyor, saçlarının beyazlarıyla çehresinin harabîsine² bir tamir tedbiri bulduktan sonra büyük valideliğe de bir şey icat etmek istiyordu. Öyle bir şey ki ona şebab vehminin mestliğinde gizlenebilmek için imkân bıraksın: Çocuk annesine abla, ona da anne diyecekti.

Melih Bey takımının içinde böyle garip bir istisna teşkil etmek zilletini³ talih onun için mi alıkoymuştu? Bu vaka hayatını telvis edecek⁴ bir leke kadar onu korkutuyor ve artık Peyker'e, onu büyük valide edecek olan bu mahlûka açıkça husumet ediyordu.

Peyker'in son cümlesinden sonra sandalda hep sükût ettiler. Adnan Bey artık unutulmuş göründü.

*

**

Melih Bey takımı! Bu takımın İstanbul hayatında mer-tebesinin tayini metin bir kaideye müstenit⁵ olamaz. Tamamıyla kibar âlemine mensubiyet iddia edecek kadar sağlam bir asalet sahibi olmayan bu ailenin yarım asır evveline kadar mevcudiyeti meşkûk⁶ ve müphemdir⁷, aile efradı⁸ içinde kibar hayat sicilinde tanınmış isimler bırakanlara uzaktan yakından -biraz karışık olmakla beraber- tesadüf

---

¹ Alçalma

² Perişanlık

³ Aşağı olma

⁴ Kirletme

⁵ Dayanmak

⁶ Şüpheli

⁷ Belirsiz

⁸ Kişiler

etmek nesiller şecereleri mütevagğıllarına¹ belki mümkün olur. Asıl takımın hususi hayat tarihi işte bu aileye namını terk eden Melih Bey'den iptida eder. "Melih Bey takımı" unvanı ailenin bütün ruhi tarihini rumuz² ve şümulüyle³ telhis⁴ ve icmal⁵ eder bir ifade vüsatine⁶ maliktir.

Melih Bey kimdir?

Bu suale sarih bir cevap vermek külfetine lüzum görülmemiştir. Melih Bey vefatından sonra devam edebilecek hiçbir hatıra bırakmamıştır: Yalnız Anadolu kıyısında bir yalı ile bu yalıdan İstanbul'un hemen her tarafına yayılarak bugün "Melih Bey takımı" unvanıyla bir temayüz⁷ noktasında birleşen kadınlar...

Melih Bey'in yalısı yarım asrın inkılap silsilesinden geçmiştir. Bugün, kim bilir kimindir? Fakat ne zaman önünden geçilse Boğaziçi'nin hususi hayatına vâkıf olanların kalplerinde gizli bir parmak uzanarak orasını gösterir ve müphem fakat zengin manalar vererek:

— Melih Bey'in yalısı! der.

Bir vakitler yalının pencerelerinden taşan tarab⁸ ahenği hâlâ rıhtımın taşlarını yalayan suların zemzemelerinde⁹ muhtefi¹⁰, geceleri Boğaz'ın suları bir zamanlar buradan topladıkları neşe şaşaaşının¹¹ hâlâ iltimai¹² bakiyesiyle füzruzan¹³ zannolunur, onun için yalının o hayat devresini

¹ Meşgul olan

² Sembol

³ İçine alma

⁴ Özetleme

⁵ Özetleme

⁶ Güç, genişlik

⁷ Dikkati çekme

⁸ Sevinç

⁹ Nağmeli ses

¹⁰ Gizli

¹¹ Gösteriş

¹² Parıldama

¹³ Parlak

bilmeyenler bile yalnız onun manasını hissederek buradan geçerken bir âlemin meçhul bir sergüzeştine¹ ait zevkleri duyarlar ve kendi kendilerine:

— Evet, Melih Bey’in yalısı! derler.

Bu yalı şehrin tarihinde mümtaz² bir nevi çiçek yetiştiren bir camekân hükmünde hizmet etmiş ve İstanbul’un kibar hayatına bu mümtaz mahsulden numuneler serpmiştir. Bunlar yarım asırdan beri bu büyük şehrin muhtelif noktalarına dağılmışlardır; fakat onları dağılmakla beraber birbirinden ayırmayan, bütün bu muhtelif çiçekleri bir rabıtayla³ toplu bir demet şeklinde bağlayan bir şey vardır ki, ailenin unvanıdır. Bu, aileyi, cereyanının dalgaları içinde sürükleyip götüren inkılap nehrinin üstünde, batmaz bir tahta parçası şeklinde yüzmekte devam etmiştir.

Melih Bey takımında garip bir isticnas⁴ hassası vardır: Hangi aileyle nispet peyda eylerse o aile için Melih Bey takımından olmak muhakkaktır. Melih Bey takımından bir kız -galiba bu ailenin temayüz esbabının⁵ vikayesi⁶ kadınlara müvekkel⁷ olduğundan kaderin hususi bir müsaadesiyle takımdan hemen bütün kız evlat çıkmıştır- bir diğer aileye intisap⁸ etmekle manevi hüviyetinin bu yeni ailenin hamiresinde⁹ massolmamasını¹⁰ o isticnas hassası emniyet altına alır. Hatta bu camekânın en güzide çiçeklerinden Firdevs Hanım -aile tarihi içinde bir harika nevin-den- henüz on sekiz yaşındayken Rumeli sahilinin mini-

¹ Macera

² Seçkin

³ Bağlı

⁴ Benzetme

⁵ Sebepler

⁶ Korumak

⁷ Vekil

⁸ Mensup olma

⁹ Hamur, maya

¹⁰ Emmek

mini zarif bir yalısına -bugün Kalender seyranından sonra beyaz sandalın rıhtımına yanaşmak üzere olduğu açık sarı boyalı yalaya- gelin gider gitmez izdivaç¹ hediyesi olarak oraya derhal aile unvanını götürmüş oldu; o günden başlayarak kocasının ismi silindi ve yerine, “Firdevs Hanım’ın beyi!” denildi.

Firdevs Hanım birçok akraba kızları gibi kocasız kalmamak lüzumunu düşünmekte acele etmişti. Bütün mizacının hoppalığıyla, dünyada güzel giyinmekten ve mümkün olduğu kadar eğlenmekten başka bir şeye ehemmiyet vermeyen dimağının muhakemesiyle her ne olursa olsun bir koca -elbiseleri ile arabalarının masarifini temin edecek bir kese- bulmaya karar vermişti. Ailenin etrafında yavaş yavaş kuvvet kesbeden² bir uzak kalmak hissi, evlenecek kızları için yalnız bir izdivaç zemini bırakmıştı: Mesireler... Bir gün Göksu’da -nasıl oldu bilinemez- Firdevs Hanım’ın izdivacından bahis olundu. Bu rivayet derenin sevda taşıyan sularının üstünden hafif bir handeyle uçtu; güzergâhında hayretler uyanıyordu, bütün Göksu güya bu rivayete karşı mebhut³ ve mütehayir⁴, bir taaccüp⁵ nidasıyla⁶ titredi:

— Bu kadar erken!

Henüz on sekiz yaşında, henüz bu çiçekten Göksu kendisine bir tesliyet⁷ yadigârı bırakacak bir koku almaya vakit bulmadan... Fakat ertesi hafta -iki hafta arasında bir izdivacın mühim inkılabı vuku⁸ bulmamışçasına- Firdevs Hanım yine Göksu’da, yine bir hafta evvel etraftan selam

¹ Evlilik

² Kazanmak

³ Şaşmış

⁴ Şaşkın

⁵ Hayret etmek

⁶ Seslenme

⁷ Avutma

⁸ Gerçekleşmek

toplayan gözleriyle görölüverince bütün dere bir inşirah¹ nefesiyle şişti ve bu defa artık etrafında dolaşmakta izdivaç ihtimallerinin girdapları açılan on sekiz yaşında şiir ve şebapla dolu bir tehlike değil, izdivacının vukuu akabinde seyran hayatına sadakat ispatı için Göksu'yu selamlamaya gelen Firdevs Hanım'ın sandalına bütün derenin sevda arkasında gezginci sandalları tam bir teslimiyetle takıldı, sürüklendi gitti.

Göksu'da bundan evvel Firdevs Hanım'ın izdivacı riwayeti -ucunda ağır bir kurşun parçası sallanan olta iğnesi gibi- düştüğü noktanın etrafında gittikçe genişleye genişleye açılan daireler tersim² etmişti; herkes bu dairelerin haricinde kalmak, yalnız ufak, muhteriz³ bir temasla iğnenin ucundan biraz yem koparmış olduktan sonra kaçmak isterdi, bir safderunun avlanmasını bekleyerek yalnız temaşa halinde kalmak tercih olunurdu.

Safderunun kim olduğu taayyün⁴ ettikten sonra merak zail⁵ olmuş, hatta bu biçare kurbanın mevcudiyeti bile unutulmuştu; artık ortada iğnesinin ucu kırılmış bir sayyad⁶, avlamaktan ziyade avlanmaya muntazır⁷ ve müheyya⁸ bir Firdevs Hanım kalmıştı.

Daha doğrusu bu izdivaçta Firdevs Hanım aldanmıştı. İzdivaç ona beklediği şeylerden hiçbirini getirmiyordu yahut bunlardan o kadar az bir hisse getiriyordu ki birden kendisini hülyalarında aldatmış olan bu adama husumet etti. Bu izdivaç ona saf bir genç kız emelini tatmin etmiş olmak tesliyetini bile vermiyordu. O izdivacında şebabının

---

¹ Ferahlık

² Resmini yapma

³ Çekingen

⁴ Meydana çıkma

⁵ Yok olmak

⁶ Avcı

⁷ Bekleyen, gözleyen

⁸ Hazır

hiçbir sevda temayülüne tebaiyet etmemişti, bütün aşk ve garam¹ emellerini feda ettikten sonra bu fedakârlığa mukabil elinde hemen bir hiç görünce acı bir nedamet duydu; kendi kendisine, “O halde, mademki böyle olacaktı, niçin...” der, bu سوالin arasında hep kendisine zengin bir izdivaç yaptıramayacaklarından dolayı ihmal edilen çehreleri görür ve “Evet, o halde niçin onlardan biri olmadı?” sualiyle cümlesini ikmal² ederdi.

Firdevs Hanım tamamıyla serbestti, hatta denebilirdi ki bu kadın izdivaç münasebetlerinde vazifeleri değiştirmiş, kocalık sıfatını kendisine alıkoymuştu. Bir hafta içinde zevcini Melih Bey takımından yapmıştı.

Bir gün kocasının gözleri önünde, Göksu’da, Firdevs Hanım’ın sandalına -içinde bir pembe zarfın yazısı saklanmış- bir demet atıldı. O akşam birinci defa olarak bir kıskançlık kavgasına girişmek kastıyla kocası demeti, mektubu sordu.

Firdevs Hanım her türlü kavga mukaddimelerini birden kesen bir nazarla doğruldu:

— Evet! dedi. Bir demet, içinde de bir mektup! İstersen okuyabilirsin. Daha yırtmadım. Fakat sonra? Ne olacak sanki? Halkı çiçek atmaktan, mektup yazmaktan men edecek ben değilim. Bence yapılacak bir şey varsa cevap vermemektir.

Sonra kocasına eğilmiş ve parmağını sallayarak işaret etmişti:

— Hem baksanıza, size tavsiye ederim, bana kıskançlık meseleleri icat etmeyiniz, belki beni cevap yazmaya mecbur edersiniz.

İki sene sonra Peyker, üç sene fasılayla Bihter doğuyordu. Firdevs Hanım için bu iki vaka³ iki mühim musibet⁴

¹ Büyük sevgi

² Bitirme

³ Olay

⁴ Dert, bela

darbesi hükmündeydi. Kendisini böyle birbiri üstüne valide eden bu adamla artık her gün cenkleşiyor; ona, çocuklarına, kendisini gençliğinden ayırmak isteyen bu şeylere, her şeyi cidal vesilesi ittihaz¹ eder bir düşman kesiliyordu.

“Ömrüm sana çocuk yetiştirmekle mi geçecek!” cümlesi en beklenmeyen zamanlarda kocasının yüzüne vurulacak bir kamçıydı. O, bu kamçı darbelerine yüzünü uzatır, gülerken bu müthiş kavgaların neticesini beklerdi. Karşısında bu erkeği o kadar zelil², o kadar miskin görmekten husumetine bir de teneffür³ rengi karışırdı. Bu, ikisinin arasında senelerce süren bir cehennem hayatı oldu.

Bir gün Firdevs Hanım İstanbul'dan eve avdet⁴ ederek odasına çıkınca birden garip bir manzara karşısında dondu: Çekmesinin gözleri kırılarak açılmış, öteye beriye çamaşırları, kurdeleleri, mendilleri dağıtılarak atılmıştı. Birden bunların arasında buruşturulmuş, yırtılmış, etrafa serpilmiş kâğıt parçaları gördü ve hepsini anladı.

Nihayet kocası, senelerden sonra damarlarında birdenbire bir kocalık kıvılcımının tuttuğunu hissederek gelmiş, bu kadının hususi hayatına ait sırlar mahfazasını⁵ parçalamıştı.

Mütehevvir⁶ bir isyanla bir dakika beklemeyerek odasından fırladı; önüne Peyker -o zaman ancak sekiz yaşında olan büyük kızı- geçti, “anne” dedi, “beybabam bayıldı, hasta yatıyor.”

Çocuğu kollarından tutarak fırlattı, kocasının odasına koştu; bütün hayatının saklanmış kirlerini bu adamın başına çarparak artık her şeyi kırmak, rabitaları parçalamak

¹ Kabul etme

² Aşağılanan

³ Nefret etme

⁴ Dönmek

⁵ Kutu

⁶ Öfkeli

istiyordu lâkin odaya girince, sedire yığılmış yatan bu yıldırımla vurulmuş vücudun karşısında dondu. O, gözlerini çevirerek karısına baktı, bütün telvis¹ olunan hayatının serzenişleriyle² memlu³ bir nazar... Birinci defa olarak kocasına cevap vermedi; mebhut⁴, dudakları titreyerek, gözlerini ayıramayarak durdu; kocasının gözlerinden iki sakit⁵ yaşın yuvarlandığını gördü.

Bir hafta sonra dul kalıyordu. Dul kaldıktan sonra birden kocası hakkında bir merhamet hatta bir muhabbet duydu; onun ölümüne bir parça da kendisini müsebbib⁶ addediyordu⁷. Fakat bu, bir ay sonra mesirelerde⁸ tekrar görünmekten onu men etmedi. Bu defa onun hülyasında on sene evvelki emel gayesi tekrar can bularak parlamaya başlamıştı: Bir kese bulmak; fakat öyle bir kese ki içinden avuç avuç, saymaksızın alabilmek mümkün olsun.

İşte seneler insaftan mahrum bir seri cereyanla hep geçiyor ve Firdevs Hanım'ın hülya dolu gözlerine karşı altın iltimayla⁹ parlayan o kesenin şaşaaşı¹⁰ hep talihin kıskanç elinde sönüyordu.

Peyker, Adnan Bey için “evet, gözlerini Bihter'den ayırmıyor” cümlesiyle onun kalbini burmuştu. Demek bunu da elinden Bihter alacaktı! Peyker'den sonra Bihter! Bu iki kız onun nazarında birer rakibe, onu böyle elinden ümitlerini ala ala öldürecek birer düşmandı.

¹ Kirlenme

² Başa kakma

³ Dolmuş, dolu

⁴ Şaşmış

⁵ Düşmek

⁶ Sebep olan

⁷ Kabul etmek

⁸ Gezinti yeri

⁹ Parıldama

¹⁰ Gösteriş

Peyker'in izdivacı¹ onun için müthiş bir darbe olmuştu: Mesele çıkar çıkmaz kızının izdivaç fikrine karşı isyan etti, hususuyla Peyker'in yapmak istediği gibi bir aşk izdivacına affolunmaz bir kabahat nazarıyla bakıyordu. Muvafakat² etmemek için bir müddet uğraştı, sonra Peyker'in firar etmek tehdidine mukabil bütün kuvvetleri düşerek mağlup bir teslimiyetle rıza gösterdi. İlk önce evde kendisine resmiyet dairesinde bir edayla "valide hanımefendi" diyen bir damat görünce birinci defa olarak ihtiyarlamış olmak acısını duymuştu, sonra yavaş yavaş zaman bu acının üzerine ince bir kül tabakası çekmişti; fakat şimdi büyükvalide olmak tehlikesi o külleri savuruyordu.

Çevik bir hareketle Bihter rıhtıma atladıktan sonra elini Peyker'e uzattı. Gebeliğinden beri kendisinin böyle küçük dikkatlere mazhar edilmesinden Peyker haz alıyor ve henüz hamli³ mahsus bir yük olacak derecede ilerlememiş olmakla beraber yürüyüşünde, gezinişinde yardıma muhtaç görünen bir mecalden mahrum vaz'ı süs ittihaz⁴ ediniyordu. İki kız kardeş rıhtımda annelerine intizar⁵ ederek durdular. O bilakis kimsenin muavenetine⁶ ihtiyaç göstermek istemezdi. Kendisinden beklenemeyecek bir hiffetle⁷ sandalda ayağa kalktı, rıhtıma atladı.

O zaman bu üç kadın giyiniş tarzlarının nadir zarafetiyile meydana çıktılar.

Giyinmek... Eğlenmekten sonra Melih Bey takımının başlıca hassası, giyinmekte bütün zevk erbabına her vakit mukalled⁸ olan fakat hiçbir zaman tamamıyla taklidine

¹ Evlilik

² Rıza olmak

³ Hamile

⁴ Kabul etme

⁵ Beklemek

⁶ Yardım

⁷ Hafiflik

⁸ Örnek

“anlaşılamaz bir sebeple” muvaffakiyet hâsıl olamayan zarafetleriydi.

Eğlenmekte bu aile efradının, hele bugün en ziyade tanınan Firdevs Hanım’la kızlarının ne dereceye kadar ilerlediklerini herkes tamamıyla tayin edemezdi. Onları İstanbul’un zevk hayatında tefevvuk¹ mertebesine çıkararak hususi bir şöhret vardı ki sebepleri pek araştırılmaksızın herkesçe kabul olunmuştu. Bütün Gökusu, Kâğıthane, Kalendar, Bendler müdavimleri onları tanırlar; Boğaziçi’nin mehtap âlemlerinde en ziyade onların sandalı takip olunur; en ziyade onların yalısının önünde tevakkuf olunarak pencerelerin saklı şeyler ifşa etmesine intizar edilir; bir piyano sesine, perdelerin arkasından fark edilen bir iki zarif gölgeye dikkat olunur; Büyükdere çayırında onların arabası halkın nazarlarını arkasına takıp sürükler; nerede görülse onlar hemen fark edilir. “Melih Bey takımı” fısıltısı mesirenin havasında uçar, herkeste bir tecessüs² hareketi uyanır ve güya bu fısıltının ihtizazlarından bir sırlarla dolu mana serpilir. Bu nedir? Hiç kimse sarih³ tafsilatla⁴ bunu tayin edebilecek emarelere⁵ malik⁶ değildir. Birtakım rivayetler vardır ki başkalarının aleyhine hizmet edecek şeylere halkın kolaylıkla itimadı⁷ neticesiyle tetkik⁸ olunmak zahmeti ihtiyar⁹ edilmeksizin revaç bulur; hatta ihtimal, tetkik olunursa hakikati sabit olamayacağı ve o halde bunlara inanmak lezzetinden mahrum kalmak icap

¹ Üstün, üstünlük

² Aşırı merak

³ Açık

⁴ Ayrıntı

⁵ İşaret

⁶ Sahip

⁷ Güven

⁸ İnceleme

⁹ Tercih etmek, seçmek

edeceği için bu rivayetlerin neşredildikleri suretle kabul olunması mukarrerdir.

Onlar bu rivayetlere ne kadar ehemmiyet vermezlerse rivayetler o kadar kuvvet almış bulunurdu. Bütün gezişleri, bakışları birer manaya mahmul¹ olurdu; fakat onlar da bu rivayetlerden pek de memnun olmuyor değil gibiydiler; hatta Firdevs Hanım'ın bir omuz silkintisiyle, "Oh! Halka bakarsanız hiçbir şey yapmamak lazım gelir; bence insan halk için değil nefsi için yaşmalıdır!" deyişi vardı ki bütün ailenin felsefesini icmal² ederdi.

Fakat ne denilirse denilsin, işte onlar yarım asırdan beri bütün mesirelerin zarafet ruhuydular. Bu, aile efradına miras olarak intikal etmiş bir hassaydı ki onları daima İstanbul'un en iyi giyinen kadınları mertebesinde tutmuştu. Hayatları tarzının tabii icaplarıyla yavaş yavaş bütün aile efradında tevessü³ ve teessüs⁴ eden bir zarafet ihtiyacıyla giyinmek sanatının ruhundaki sırları keşfetmişler, o bir hususi kaideye itba⁵ olunamayarak yalnız zevkin müşkül-pesent⁶ miyarıyla⁷ tevzin⁸ olunabilen giyinmek sanatında bir icat harikası bulmuşlardı. En harim giyecek şeylerden yüzlerinin peçesine, eldivenlerinin rengine, mendillerinin işlemesine varıncaya kadar öyle bir nefis ve müstesna zevk hükmederdi ki sadelikleriyle beraber en özenilmiş, en ihtimam⁹ görmüş ziynetleri bayağılığa indirirdi. Onlar görülünce bu güzellik fark edilmemek mümkün olmazdı,

¹ Yüklü, yüklenmiş

² Özet

³ Genişleme, yayılma

⁴ Kurulma, yerleşme

⁵ Tabi kılma

⁶ Güç beğenen

⁷ Ölçü

⁸ Denkleştirme.

⁹ Özen

yalnız bu neticenin husul¹ esbabı² dikkatten kaçardı. İşte Pygmalyon'dan alınmış siyah işlemelerle açık kül rengi eldivenler; işte Au Lion D'or'dan çıkma keçi derisinden potinler, işte siyah saten; de Lyon'dan herkesinkine benzer çarşaflar... Fakat herkesinkine benzeyen bu ufak tefek şeylerde zarafetlerinin ruhundan tayeran³ eden bir nefaset havası bu manasız şeyleri öyle bir mümtaziyet⁴ aguşu⁵ içinde sarardı ki bunları adilikten çıkarır ve başka bir dünyanın müstesna metası hükmüne getirirdi. Onlarda taklit edilemeyen şey giydikleri değil giyinişleriydi. Peçelerini bir iliştirişleri vardı ki onu herkesin peçesinden başka bir şey yapardı. Mesela onlardan biri bir gün eldivenlerinden birini iliklemeği unutmuş olurdu. Eldivenin tersine devrilen kapağının arasından türlü türlü ince gümüş tellerle yahut altın zincirler arasında sırayla inci ve minimini yakut parçaları sıralanmış zarif bileziklerle dolu beyaz bir bilek öyle latif bir ihmalle açık kaldırdı ki bir saniye görülebiilen bu bilek artık unutulamazdı. Çarşaflarının kıvamları, omuzları, kalçalarını sıkarak dökülüğü onları görenlere, tanıyanlara hemen kim olduklarını ifşa ederdi.

Gördüklerinden fikirler çıkarırlar; ötede beride tesadüf olunmuş numuneleri⁶ birbirine karıştırarak, birinden alınmış bir şeyi diğerine ilave ederek bir başka şey vücuda getirirler ve bu, başkallığıyla hepsine tefevvuk ederdi. Onlar, iki kızla anne, saatlerce müzakereler, mücadeleler yaparlar, nihayet yeni bir alet icat eden bir muhteri⁷ zaferiyle bu celselere yeni bir keşfin sevinçleriyle hitam⁸ verirlerdi.

¹ Meydana gelme

² Sebepler

³ Uçma, uçuş

⁴ Seçkinlik

⁵ Kucak

⁶ Örenek

⁷ İcat eden

⁸ Son

Bazen dururken onları bir görmek ihtiyacı alırdı. Sanihalarına¹ sahraların ilhamından taze bir şevk bekleyen bir ressam ihtiyacıyla Beyoğlu'na inerek yeni gelmiş kumaşları, Tünel'den Taksim'e kadar giyilen yeni elbiseleri görmeye çıkarlardı. O zaman alınacak ufak bir şey sebep teşkil ederek mağazalara girilir, saatlerle yığın yığın kumaşların karşısında müzakereler edilirdi. Beğenilmeyen kumaşları ellerinin tersiyle iterek yahut gözlerinin bir ucuyla reddederek asla aldatmayan ani bir zevkle mahkûm ederler, sonra dikkat ve muayeneye layık olmak üzere ayrılan parçaları ellerinin bir-iki üstat darbesiyle peykenin üstünde kabartırlar, bunların tesirini uzun uzun keşfe çalışırlardı. Onların itiraz kabul etmeyen bir isabetle kati hükümleri vardı ki dükkânlarda her vakit bir şakirt² hürmetiyle dinlenirdi. Bir ufak reyleri telebbüs³ zevki için bir hüküm ehemmiyetiyle telakki olunur ve ekseriyet üzere asıl dükkân sahipleri satmak hevesinden ziyade onların fikirlerini almak lezzeti için saatlerle üşenmeyerek önlerine kumaş yığarlardı. Onlar bir müşteri sıfatıyla değil, alınacak şeyi binlerce şeylerin arasından seçip ayıran birer sanat üstadı ehemmiyetiyle telakki olunur; aldıkları, beğendikleri şeylere hususi bir imtiyaz verilirdi. Müşterilere karşı, "Bunu beğenmediniz mi? Geçen gün Melih Bey'inkiler bunu pek beğenmişlerdi!" demek kumaşın kıymetini derhal tezyit⁴ edecek, kavi⁵ bir tavsiyeydi.

En ziyade sanatlarının sihri, bu zarafeti inanılmayacak bir ucuzlukla vücuda getirmekteydi. Zaten ailenin mali kudreti, bunu, tebdil⁶ edilemeyecek bir esas kaide⁷

¹ İlham

² Öğrenci

³ Giyme, giyinme

⁴ Çoğaltma

⁵ Güçlü

⁶ Değiştirme

⁷ Kural

hükmüne getirmişti. En ziyade tekellüfe¹ lüzum gördükleri, mesirelere mahsus kıyafetleriydi. Zarafet zevkinin bu basit ve dar zemini onlar için gayet geniş bir cevelan² sahası olurdu: Hatta bugün Kalender'de yeni bir kıyafetin resm-i teşhiri³ icra olunmuş, birinci defa olarak ancak bir sandalda giyilebilecek bir şey icat edilmişti. Bu, omuzlarından düşerek dirseklerinden birkaç parmak aşağısına kadar ancak inebilen beyaz ile eflatun tülenden karıştırılmış ve yine beyaz ve eflatun kurdelelerle yer yer tutturulmuş bir harmaniden⁴ ibaretti. Başlarında gayet dar fakat uzun ince bir Japon ipeğinden yapılmış, uçlarına eski işlemeleri takliden beyaz ipekten hafif bir su işlenmiş bir örtü vardı ki boyunlarından dolanarak uçlarının uzun beyaz ipekten püskülleri harmanilerin ifrata⁵ hamlolunabilecek tantanasını⁶ muaheze⁷ nazarından gizlemek isteyerek kısmen saklıyordu. Daha sonra eflatun canfesten⁸ bir eteklik ki harmaninin mütemmim⁹ bir zeyli¹⁰ olmak üzere telakki edilebilirdi; fakat bu, evde giyilecek bir eteklikten başka bir şey değildi. Valide, kızlarına benzemiyordu. O, bir müddetten beri kızlarının giyiniş tarzını beğenmeyerek onlardan ayrılmaya başlamıştı, aralarında elbiselerden görünen bir iftirak¹¹ hasıl oluyordu. Sinlerin ihtilafından¹² hasıl olan bu iftiraka o, kızlarının zevkini ifratla itham¹³ ederek bir

¹ Gösteriş, özenti

² Dolaşma, gezinti

³ Teşhir gösterisi

⁴ Kolsuz üst giyeceği

⁵ Aşırı gitme

⁶ Gösteriş

⁷ Eleştiri

⁸ İpekli kumaş

⁹ Tamamlayan

¹⁰ Ek

¹¹ Ayrılık

¹² Anlaşmazlık

¹³ Suçlama

sebeup göstermek isterdi; fakat gayet hafif¹ ve samimi bir his onu haberdar etmişti ki hâlâ kızları gibi giyinmekte devam ederse gülünç olacaktır. Onun için bugün o da başka bir şey icat ederek harmanileri taklit edememenin intikamını almıştı: Beline kadar ince ince kıvrımlarla sıkı sıkıya inip belinden sonra bol dalgalarla aşağıya dökülen yensiz² gayet açık kahve bir yeldirme yapmış ve bunu her yeldirmeden tefrik³ edecek bir icat eseri olarak arkasına ucu zarif bir ipek püskülle sallanan bir başlık koymuştu.

Bu başlık Peyker'le Bihter için bir şaka silsilesi husule getirmişti. Anneleri kendileriyle bir örnek giyinirken inceden inceye bu bitmek tükenmek bilmeyen gençlikle eğlenirlerdi; anneleri giyinmekte onlardan ayrıldıktan sonra latifeler⁴ başka bir zemin üzerine intikal etmiş oldu. Onda bu başlık fikri doğunca evvela ciddi sormuşlardı:

“O ne için anne? Örtü almayacaksınız da başlık mı koyacaksınız?”

O, fikrini müdafaa⁵ için cevap vermişti:

“Hayır, yalnız arkada duracak, düşün, Peyker! Gayet bol bir başlık, kenarları katlanarak gene o renkten dantelalarla örtülmüş. Haniya, çocuklara mahsus başlıklara benzer gürültülü, kalabalık bir şey.”

Onlar bu izahla⁶ kanaat etmeyerek ciddi başladıkları suallere⁷ doğrudan doğruya istihza⁸ karıştırarak devam etmişlerdi:

— Evet fakat mademki giyilemeyecek, o halde bir yeldirmede⁹ bir başlığa ne lüzum var?

¹ Gizli

² Giyeceklerin kol kısmı

³ Ayırma

⁴ Şaka

⁵ Savunma

⁶ Açıklama

⁷ Soru

⁸ Alay

⁹ Kadın giysisi

— Niçin lüzum olmasın? Gece havada rutubet olursa pekâlâ giyilebilir.

— O halde gece giyilebilecek bir başlığı gündüze mahsus bir yeldirmeye koymak niçin lazım gelsin! Gece zaten başlık görünmez ki...

Bu mübahase¹ böyle uzanıp gitmiş, nihayet annele-riyle her bahsin neticesi gibi bunun neticesi de altı saat imtidat² eden bir dargınlığa ve kadının ağlamasına sebep olmuştu. Yavaş yavaş süslenmek hakkının kendisinden firarını gene kendisine en ziyade dost olmaları lazım gelen kızlarından işiten bu anne, böyle ara sıra tekerrür³ eden mücadelelerden âciz bir çocuk zaafıyla ağlayarak çıkardı. Bir vakitler onu en hırçın kadınlardan biri yapan sinirle-rine şimdi bir yumuşaklık, bir gevşeklik geliyor, onu en umulmaz vesilelerle ağlatıyordu. Yanı başında gittikçe gençleşen, güzelleşen bu kızlar onun için mücessem⁴ bir itiraz, müşahhas⁵ bir istihza hükmüne giriyor, zaten hiç-bir zaman aralarında valideliği çocuklarına rapteden⁶ duy-gularla küşayiş⁷ bulamayan bu üç kadının münasebeti bir rekabet münasebetinden harice çıkmıyordu.

Bugün o artık taravetini⁸ kaybettikten sonra ağır bir semenle dolgunlaşmaya başlayan vücudunu yeni yeldir-mesinin içinde genç tutmaya çalışarak önden ilerledikçe iki hemşire arkasından gözlerinin ucuyla başlığı göstere-rek gülümsüyorlardı. Peyker, kendisinin de ilave ettiği bir fazla mecalsizlikle sanki yükünü taşımaktan yorgun bir vaziyetle ince sarılmış düz beyaz şemsiyesine bir baston

¹ Sohbet

² Uzamak

³ Tekrar etmek

⁴ Gözle görülür olan

⁵ Somut

⁶ Bağlı

⁷ Açılma

⁸ Tazelik, körpelik

gibi dayanarak ilerlerken Bihter, beli son derece sıkılmış vücudunu daradar¹ sararak ta arkasında iki tarafa dalga vuran etekliğiyle; belinin inceliğine nispetle geniş duran omuzlarından bir ipek ihtizazıyla² titreyerek akan harmanisi, beline kadar büsbütün düşemeyerek beyaz pike gömleğini etekliğine rapteden siyah meşin kemerinden iki parmak yukarıda kalmış; sağ elinden çıkardığı eldiveniy-le beraber kavranılarak tutulan şemsiyesiyle; alçak ökçeli sarı potinlerinin üstünde, yere basmıyormuşçasına bir sekişle yürüyordu. Bu iki hemşire aynı süratle yürüdükleri halde birinin dinleniyor, diğerinin koşuyor denecek bir hali vardı.

Rıhtımın köşesini döndüler. Yukarıdan inen bir vapur, düdüğünü çalarak ileride iskeleye yanaşıyor, uzaktan Paşabahçesi'nin çıplak toprakları üstünde akşamın gölgeleri solgun bir çimenlik koyuluğuyla titriyor, önlerinde koy, şu son geçecek vapuru bekleyerek uyumaya hazırlanıyordu. Her vakit onlar sandaldan biraz beride inerek böyle eve girmeden evvel yürürlerdi.

Birden Bihter şemsiyesini ileriye, minimini açık sarı boyalı yalıya uzatarak Peyker'e dedi ki:

— Baksanıza, enişte değil mi?

Peyker durarak baktı:

— Evet, bugün galiba çıkmamış olmalı.

Uzaktan, iki kadınla şehnişinde³ duran genç adam arasında bir tebessüm teati⁴ olundu.

Onlar takarrüp⁵ ederken Nihat Bey, şehnişinin parmaklığına dayanmış, şimdi bütün çehresini kaplayan geniş bir tebessümle onları bir an evvel eve çekiyor gibiydi.

¹ Güçlkle

² Titreme

³ Üç tarafı pencereli küçük çıkma

⁴ Alıp verme

⁵ Yaklaşma, yakına gelme